

**”Rauhoittukaa hyvät ystävät. Tämä on vain jääkiekkoa.” – Jääkiekon
representaatiot Ilta-Sanomien urheilu-uutisten kommenteissa**

**Kandidaatintutkielma
Siiri Hynönen
Suomen kieli
Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Jyväskylän yliopisto
2020**

JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO

Tiedekunta – Faculty Humanistis-yhteisuntatieteellinen tiedekunta	Laitos – Department Kieli- ja viestintätieteiden laitos
Tekijä – Author Siiri Hynönen	
Työn nimi – Title ”Rauhoittukaa ystävät hyvät. Tämä on vain jääkiekkoa.” – Jääkiekon representaatiot Ilta-Sanomien urheilu-uutisten kommenteissa	
Oppiaine – Subject Suomen kieli	Työn laji – Level Kandidaatintutkielma
Aika – Month and year Toukokuu 2020	Sivumäärä – Number of pages 25
Tiivistelmä – Abstract Tässä kandidaatintutkielmassa tutkin jääkiekon representaatioita Ilta-Sanomien urheilu-uutisten kommenteissa. Aineisto on kerätty viiden urheilu-uutisen kommenteista. Jokainen uutinen käsittelee Liigan vuoden 2019 seitsemättä finaalipeliä, joka pelattiin Hämeenlinnan Pallokerhon ja Oulun Kärppien välillä. Aineistossani on 350 satunnaisesti valittua kommenttia. Jääkiekon tai minkään muun urheilulajin representaatioita ei tietääkseni ole aikaisemmin tutkittu. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat: <ol style="list-style-type: none">1. Miten leksikaaliset valinnat ja prosessityypit rakentavat jääkiekon representaatiota?2. Millaista kieltä jääkiekosta puhuttaessa käytetään? Millaisia komplekseja keskustelussa esiintyy?3. Millainen representaatio jääkiekosta syntyy kommenteissa? Tutkielmani teoreettinen viitekehys on M. A. K. Hallidayn systeemis-funktionaalisessa kieliopissa. Tärkein käsite tutkielmani kannalta on ideationaalisen metafunktion käsite, jonka avulla tutkitaan ihmisen kielellä konstruointia kokemusta maailmasta. Hyödynnän ideationaalisen metafunktion alakategorioita, eksperientaalista ja loogista metafunktiota leksikaalisten valintojen, prosessityyppien ja kompleksien osalta. Sanavalinnat heijastavat kommentoijien asenteita, mutta luovat myös kuvaa jääkiekon toimijoista inhimillisinä olentoina. Keskeinen seikka aineistossa on myös vastakkainasettelu, jota esiintyy niin pelaajien kuin kannattajienkin kesken. Prosessityypeistä eniten esiintyy suhdeprosesseja ja materiaalisia prosesseja. Jääkiekosta puhuttaessa käytetään lähinnä ekspansiota, mutta myös taantumien referointi on tyypillistä.	
Asiasanat – Keywords systeemis-funktionaalinen kielioppi, ideationaalinen metafunktio, representaatio, jääkiekko, verkkokeskustelu	
Säilytyspaikka – Depository Jyväskylän yliopiston kieli- ja viestintätieteiden laitos	
Muita tietoja – Additional information	

SISÄLLYSLUETTELO

1 JOHDANTO	1
2 TEORIA	4
2.1 Systemis-funktionaalinen kielioppi	4
2.2 Ideationaalinen metafunktio	5
2.3 Representaatio	6
3 AINEISTO JA MENETELMÄT	8
3.1 Aineisto ja aineistonkeruu	8
3.2 Analyysimenetelmä	9
4 ANALYYSI	11
4.1 Leksikaaliset valinnat.....	11
4.2 Prosessityypit	15
4.3 Kompleksit	18
5 PÄÄTÄNTÖ.....	21
LÄHTEET.....	24

1 JOHDANTO

Tutkin kandidaatintutkielmassani Ilta-Sanomien urheilu-uutisten kommentteja. Olen rajannut aineistoni koskemaan viiden urheilu-uutisen kommentteja. Uutiset käsittelevät samaa urheilutapahtumaa: Oulun Kärppien (myöh. Kärpät) ja Hämeenlinnan Pallokerhon (myöh. HPK) välistä Liigan seitsemättä finaalipeliä vuonna 2019. Uutisia yhdistää myös se, että niissä jokaisessa käsitellään tuomarivirhettä. Pelissä HPK:n pelaaja löi vahingossa omaa joukkuekaveriaan mailalla kasvoihin ja tuomari antoi tästä Kärppien pelaajalle jäähyä aiheuttomasti, minkä jälkeen HPK teki ylivoimalla voittoa. Tämä herätti katsojien kesken paljon keskustelua. Ensimmäiseksi sen takia, että ei ole varmaa olisiko HPK voittanut ottelun ilman jäähyä, mutta myös siksi, että sekä Liiga että ottelun tuomari pyysivät tapahtunutta anteeksi. Tämä on oletettavasti kiristänyt joukkueiden kannattajien välejä, sillä HPK:n kannalta voiton arvokkuuden voi mieltää kärsivän ja Kärppien puolelta anteeksipyyntö voidaan tulkita vain sananhelinäksi, joka ei korvaa tapahtunutta.

Muiden uutislehtien tavoin myös Ilta-Sanomien on siirtynyt verkkoon ja erilaiset globaalit median ilmiöt vaikuttavat kaikkien lehtien sisältöihin. Myös sosiaalisen median genret, kuten keskustelut, ovat siirtyneet osaksi verkkolehtiä. (Johansson 2015: 149.) Verkkouutisten kommentointimahdollisuus onkin nykyään arkipäivää. Se on oiva tapa osallistaa lukijoita, mutta siihen sisältyy myös ongelmia. Koska sisällöntuottajana voi toimia kuka tahansa, anonymiteetin turvin julkaistut kommentit voivat olla paljon kärkevämpiä kuin mitä henkilö esittäisi normaalissa elämässä (Jantunen 2018: 4). Vuonna 2015 moni mediatalo alkoi rajoittamaan kommentointimahdollisuutta lisääntyneen vihapuheen ja keskustelun kehnon laadun takia. Esimerkiksi YLE on rajoittanut merkittävästi vapaata kommentointia ja nyt kommentointi avataan vain erillisellä päätöksellä. Keskusteluja myös moderoitetaan, eli sopimattomia kommentteja voidaan olla julkaisematta tai ne poistetaan. (Toivonen: 2015.) Verkkokomentointi tapahtuu myös usein nopeasti ja yhdessä vuorokaudessa kommentteja voidaan kirjoittaa valtavia määriä. Esimerkiksi yhteen valitsemaani uutiseen on kirjoitettu alle vuorokaudessa 311 kommenttia.

Uutisten kommenttien tutkiminen ei ole uusi asia, sillä esimerkiksi Tiina Mattanen (2013) on tutkinut pro gradu -tutkielmassaan Ylen saamelaisuutisten kommenttien diskursseja. Tutkimuksensa iitekehyksenä hän on käyttänyt kriittistä diskurssintutkimusta. (Mattanen 2013: 1–2.) Vaikka representaatio liittyy myös diskurssintutkimukseen, oma tutkielmani eroaakin esimerkiksi Mattasen työstä juuri teoriapohjan kannalta. Urheiluaihe puolestaan yhdistää tutkielmaani Tanja Kivelän (2018) pro graduun, jossa hän on tutkinut jalkapallon maskuliinista hegemoniaa miesten ja naisten otteluselostusten representaatioissa. Kivelä on käyttänyt pro gradussaan systeemis-

funktionaalista kielioppia, johon myös oma tutkielmani pohjautuu. (Kivelä 2018: 6–7.) Tietääkseni urheilu-uutisten verkkokeskustelukommentteja ei kuitenkaan ole aikaisemmin tutkittu.

Pyrin selvittämään, millaisen representaation jääkiekosta valitsemieni uutisten kommentit luovat. Päädyin valitsemaan lajiksi juuri jääkiekon, sillä se on Suomen suosituin urheilulaji noin 200 000 aktiivisella harrastajalla (Suomen Jääkiekkoliitto 2020a). Sponsoroinnin suunnitteluun ja mittaamiseen erikoistuneen Sponsor Insight -tutkimuskeskuksen teettämän tutkimuksen mukaan 45 % 18-vuotiaista ja vanhemmista suomalaisista on kiinnostunut jääkiekosta vuonna 2019 (Sponsor Insight 2019). Koska laji on suosittu ja se kiinnostaa katsojia, mielestäni on tärkeää tutkia millaiseksi lajiksi katsojat mieltävät jääkiekon ja millaista kuvaa he siitä luovat verkkokeskustelukontekstissa.

Aineiston päätin kerätä Ilta-Sanomien verkkosivuilta. Kommentit ovat reaktioita alkuperäiseen artikkeliin ja uskon, että netin tuoma anonymiteetti ja ihmisten eriävät mielipiteet ovat lisänneet aineistossa esiintyvää kärkeästä kommentointia. Omassa tutkimuksessani keskityn vain kommentteihin enkä paneudu artikkelin tutkimiseen sen tarkemmin. Tarkoitukseni on selvittää, millaisia representaatioita jääkiekosta syntyy: millaisena lajina verkkokeskustelun osallistujat jääkiekon kokevat ja mitkä kielelliset valinnat niitä ilmentävät. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat:

1. Miten leksikaaliset valinnat ja prosessityypit rakentavat jääkiekon representaatiota?
2. Millaista kieltä jääkiekosta puhuttaessa käytetään? Millaisia komplekseja keskustelussa esiintyy?
3. Millainen representaatio jääkiekosta syntyy kommentteissa?

Yritän lähestyä aineistoa mahdollisimman ennakkoluulottomasti, jotta omat oletukseni eivät määrittäisi tutkielmani lopputulosta. En itse seuraa jääkiekkoa eikä minulla ole omaa suosikkijoukkuetta, eli oma mielipiteeni ei myöskään pääse vaikuttamaan tutkielman tekoon. Mutta koska olen myös itse joukkueurheilija, muodostan automaattisesti alustavan hypoteesin urheilukeskustelusta. Oletan, että kommentteissa tulee esille tietyn joukkueen kannattaminen, tuomaritoiminnan kritisointi sekä lajikohtainen sanasto. Tiedostan myös, että koska uutiset käsittelevät tiettyä urheilupahtumaa, niiden kommentteissa tulee varmasti esille myös tilannekohtaisia kuvauksia.

Tutkimukseni teoreettinen pohja on M.A.K Hallidayn systeemis-funktionaalisisessa kieliopissa, mutta olen hyödyntänyt myös diskurssintutkimusta representaation käsitteen osalta. Hallidayn teoriassa kieli nähdään osana ihmisen sosiaalista toimintaa, ja se keskittyy kuvaamaan erilaisten toimintojen tekemistä ja merkitysten ilmaisemista. Systeemis-funktionaalisen kieliopin keskeisin käsite on metafunktioiden käsite, joka jäsentää ihmisen kokemusta maailmasta. (Luukka 2002: 90, 102.) Analyysissäni nojaan ideationaaliseen metafunktioon ja sen alakategorioihin, loogiseen ja

eksperientaaliseen metafunkioon. Niiden avulla tarkastelen sanavalintoja, prosessityyppejä sekä komplekseja, joiden avulla muodostan representaation jääkiekosta.

2 TEORIA

2.1 Systemis-funktionaalinen kielioppi

Tutkielmani teoreettinen viitekehys on systemis-funktionaalisisessa kieliopissa. Teorian mukaan kieli on tarkoituksenmukaista käytöstä ja jokaisella tekstillä tai puheteolla on jokin funktio. Kaikenlaista kielenkäyttöä siis motivoi jokin tarkoitus. (Eggins 2007: 4–5; Hiidenmaa 2000: 170.) Kieltä onkin mielekästä lähestyä funktionaalisisella tavalla, joka pyrkii selvittämään, miten kieli toimii sosiaalisen vuorovaikutuksen välineenä. Funktionaalisisesta näkökulmasta kielen keskeinen ominaisuus on merkitysten luominen ja kielitieteen tehtävä on selvittää merkitysten rakentuminen vuorovaikutustilanteissa kielen avulla. Kielen kuvaus ei kuitenkaan ole pelkästään kielijärjestelmän sisäistä kuvausta, vaan myös kielellisten valintojen systematiikan kuvausta. (Luukka 2000: 135, 137–138.)

Vanhimpien funktionaalisten teorioiden päämääränä on ollut kuvata, miten kieltä käytetään eri tarkoituksiin eri puheyhteyksissä. Nykyaikana tunnetuin funktionaalinen kieliteoria on M. A. K. Hallidayn systemis-funktionaalinen kielioppi, jossa funktio käsitetään koko kielisysteemiin vaikuttavana ja sitä rakentavana tekijänä. (Luukka 2000: 135, 137.) Ihminen puolestaan nähdään toimijana sosiaalisessa yhteisössä ja kieli yhtenä sosiaalisen toiminnan muodoista – resurssina, jota käytämme kuvaamaan valintojemme merkityksiä (Luukka 2002: 89; Halliday & Mathiessen 2014: 23). Kun systemis-funktionaalisisessa kieliopissa halutaan tietää ihmisten kielenkäyttötavoista, täytyy esimerkkejä hakea oikeista kielenkäyttötilanteista, kuten keskusteluista. Teoriassa ollaan siis kiinnostuneita nimenomaan autenttisista puhetilanteista ja luonnollisesta vuorovaikutuksesta. (Eggins 2007: 3–4.) Koska aineistoni edustaa luonnollista vuorovaikutustilannetta, systemis-funktionaalinen kielioppi sopii tutkielmaani hyvin.

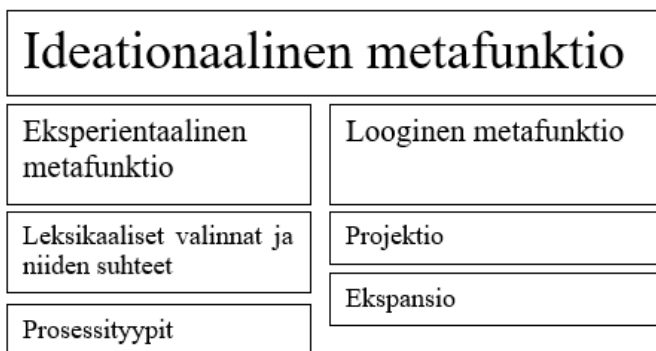
Systemis-funktionaalisen kieliopin keskeisimpiä tutkittavia asioita ovat kielelliset valinnat, joita puhuja tai kirjoittaja tekee. Näistä valinnoista koostuva valintajoukko rakentaa kielisysteemiä, joka puhujalla tai kirjoittajalla on sosiaalisissa tilanteissa käytössä. Systemit saavat olomuotonsa vasta tekstissä tai esiintymässä, eli ne eivät ole olemassa pysyvinä rakenteina: jokainen kielenkäyttökerta siis luo, muuttaa ja vahvistaa systeemiä. (Luukka 2002: 104; Hiidenmaa 2000: 176–177.) Luukan (2002: 104) mukaan kieli muotoutuu sosiaalisissa tilanteissa, ja on kehittynyt täyttämään tietynlaisia funktioita, joita systemis-funktionaalisisessa kieliopissa kutsutaan metafunktionioiksi. Nämä metafunktioniot ovat olennainen osa teoriaa ja yksi tärkeimmistä käsitteistä, ja sen avulla konkreettiset puheteot on mahdollista kuvata systeemin tasolla (Luukka 2002: 102; Shore 2012b: 159; Halliday & Mathiessen 2014: 31).

Metafunktioita on kolme: ideationaalinen, interpersonaalinen sekä tekstuaalinen metafunktio, ja jokaisella niistä on oma tehtävänsä. Ideationaalisen metafunktion tehtävä on jäsentää kokemusta maailmasta, interpersonaalisen metafunktion tarkoitus taas on ylläpitää vuorovaikutussuhteita ja tekstuaalinen metafunktio mahdollistaa koherentin ja rakenteisen tekstin luomisen satunnaisen virkejonon sijaan. (Halliday & Mathiessen 2014: 30–31; Luukka 2002: 102.) Käytän tässä tutkielmassa erityisesti ideationaalisen metafunktion käsitettä, joka sopii tutkielmaani siksi, että tutkin verkkokeskustelun kommentteja, jotka kuvastavat henkilön mielipiteitä ja kokemusta maailmasta sekä osallistavat yksilöä tietyn yhteisön keskusteluun.

2.2 Ideationaalinen metafunktio

Ideationaalisen metafunktion avulla puhuja hahmottaa todellisuutta rakentaen samalla siitä tietynlaista tulkintaa. Ideationaalinen metafunktio onkin keskeisessä osassa kokemusmaailmaa, sillä lähes kaikki kielelliset teot sisältävät ideationaalisia merkityksiä. (Luukka 2002: 102.) Koska pyrin selvittämään, millaisen tulkinnan verkkokommentit antavat jääkiekosta, antaa ideationaalinen metafunktio hyvän lähtökohdan tutkimukselle.

Ideationaalista metafunktiosta voidaan erottaa kaksi kokemusta konstruoivaa alakategoriaa, eksperientiaalinen ja looginen metafunktio, joilla molemmilla on oma tarkoituksensa kielenkäytössä (Halliday & Mathiessen 2014: 361–362). Eksperientiaalisella metafunktiolla viitataan sanavalintojen ja prosessityyppien kuvaamiseen, loogisella metafunktiolla taas viitataan kompleksien, projektion ja ekspansion, kuvaamiseen. (Shore 2012a: 147; Shore 2012b: 164.) Luukan (2002: 102) mukaan ideationaalisisessa metafunktiossa kyse on siis tiedon rakentamisesta ja esittämien teosta, joita nämä alakategoriat kuvaavat. Koska looginen ja eksperientiaalinen metafunktio täydentävät toisiaan, koen mielekkääksi analysoida aineistoani molemmista näkökulmista. Ideationaalisen metafunktion rakenne on kuvattu kuviossa (1).

Kuvio 1. Ideationaalinen metafunktio

Kun aineistoa lähestytään eksperientiaalisen metafunktion kautta, tarkastelun alla ovat esimerkiksi leksikaaliset valinnat, niiden väliset suhteet sekä kokemusmaailmaa rakentavat prosessityypit (Shore 2012a: 147). Leksikaaliset valinnat kertovat paljon tekstistä, esimerkiksi alan, jonka piiriin se kuuluu. Sanoja tarkastellessa huomio kiinnittyy myös merkityssuhteisiin, kuten meronymiaan ja hyponymiaan, jotka auttavat hahmottamaan luokittelemaan sanoja ylä- ja alaluokkiin. Tekstien konstruoima maailma näkyy sanavalintojen lisäksi myös prosessityypeissä, joita tarkastellessa keskiössä ovat lauseen predikaattiverbi ja siihen kuuluvat välttämättömät lauseenjäsenet. Prosessityypit voidaan myös jakaa kolmeen eri alakategoriaan, materiaalisiin, mentaalisiin ja relationaalisiin prosessityyppeihin. Loogisen metafunktion näkökulmasta taas keskeisiä ovat morfeemi-, sana- ja lausetasoilta löydettävät kompleksit, joiden tehtäviä ja luomaa maailmankuvaa analyysissä tarkastellaan. (Shore 2012b: 158, 163–164, 172, 176.)

2.3 Representaatio

Vaikka keskityn tutkielmassani tulkitsemaan jääkiekosta syntyvää kuvaa eli representaatiota, aihetta tulee myös lähestyä laajemmasta kontekstista. Systemis-funktionaalisen kieliopin mukaan kontekstilla on suuri merkitys: tekstillä tai puheella on aina tarkoitus, joka realisoituu kontekstissa (Halliday & Mathiessen 2014: 31). Kun representaatioita tutkitaan, on tärkeää muistaa, että se jakaa samanlaiset lähtökohdat diskurssintutkimuksen kanssa: molempien tutkimisessa on tärkeää tarkastella valintoja, joita representaatioissa, merkityksenannossa sekä todellisuuden kuvaamisessa on tehty. Tärkeää on myös huomioida valintoihin vaikuttaneet yhteiskunnalliset vaikuttimet. (Fairclough 1997: 138.) Samankaltaisten lähtökohtien takia tekstintutkimuksen voikin ikään kuin asettaa janalle, jonka toisessa päässä on ”puhdas tekstintutkimus” ja toisessa päässä diskurssintutkimus. Nämä kaksi tutkimusalaa limittyvät toisiinsa, ja itsessään diskurssintutkimus pohjautuukin systemis-funktionaaliseen kielioppiin. Kielellä myös nähdään olevan useampiakin tehtäviä ja järjestelmänä kieli tarjoaa erilaisia kielellisiä resursseja, joiden avulla merkityksiä voi luoda. (Hiidenmaa 2000: 169; Pietikäinen & Mäntynen 2019: 19–20.)

Yksi diskurssintutkimuksen keskeisimmistä käsitteistä on representaatio, eli ”uudelleen esittäminen”, jonka avulla on mahdollista tarkastella esimerkiksi mistä näkökulmasta ja millaisilla keinoilla todellisuutta kuvataan. (Pietikäinen & Mäntynen 2019: 78–79.) Hallin (1997: 15) mukaan representaatiolla tarkoitetaan sellaista kielenkäyttöä, jolla pyritään tarkoituksenmukaisesti kuvaamaan jotain toisille ihmisille. Käsitteenä representaatio on moniulotteinen ja se viittaa ennen kaikkea kulttuuristen merkitysten muodostumisen prosesseihin sisältäen sekä esittämisen että edustamisen ulottuvuudet (Sihvonen 2006: 129). Representointi on aina tulos valinnoista, ja jokainen teksti

representoi maailmaa jollain tavalla. Siihen liittyy myös vallan käsite: kielenkäyttäjällä on aina valta päättää, mitä hän ilmaisee ja jättää ilmaisematta. (Fairclough 1997: 13–14; Sihvonen 2006: 130.) Tietyillä ryhmillä voi myös olla enemmän mahdollisuuksia tuottaa, julkistaa tai levittää representatiota (Sihvonen 2006: 130).

Kieli on aina sidoksissa myös kontekstiin. Sen avulla kieli nähdään osana kokonaissysteemiä, joka ei rajoitu vain semantiikkaan, kielioppiin ja fonologiaan. Kieltä onkin tärkeää tarkastella kontekstissa tehtyinä valintoina, jotka mahdollistavat merkityksen rakentamisen. Tilannekontekstin käsitteellä taas tarkoitetaan ajatusta siitä, että kieltä käytetään ja tulkitaan suhteessa tilanteeseen, käyttäjiin ja tapahtumiin. Tilannekontekstin kannalta merkittäviä ovat vain ne piirteet, jotka vaikuttavat kielenkäyttöön ja ovat relevantteja sen kannalta. (Luukka 2002: 98–99.) Aineistossani on siis tärkeää muistaa, että kommentit ovat syntyneet reaktiona jääkiekkofinaalista, jossa tapahtui tuomarivirhe kertovaan uutiseen. Kommentoijat ovat tässä kontekstissa tehneet valintoja, joilla he ilmaisevat omia kokemuksiaan ja tulkintojaan tilanteesta.

3 AINEISTO JA MENETELMÄT

3.1 Aineisto ja aineistonkeruu

Valitsin aineistoni Ilta-Sanomien urheilu-uutisten kommenteista. Ilta-Sanomat on Suomen suurin uutismedia ja se tavoittaa lähes 2,5 miljoonaa suomalaista eri kanavillaan (Kansallinen mediatutkimus 2019). Ilta-Sanomien lisäksi Suomessa julkaistaan myös muita päivälehtiä, kuten esimerkiksi Iltalehteä. Päädyin kuitenkin valitsemaan Ilta-Sanomien uutisten kommentit siksi, että heidän urheilu-uutisiaan on kommentoitu enemmän kuin esimerkiksi Iltalehden uutisia. Tästä voi siis päätellä, että Ilta-Sanomilla on mittava lukijakunta ja tämä lukijakunta osallistuu aktiivisesti keskusteluun. Tutkijalle tämä on hedelmällistä, sillä näin kerätty aineisto on kattava ja antaa monipuolista tietoa tutkimuskohteesta. Koska tutkin Ilta-Sanomien urheilu-uutisten kommentteja, eli jonkun toisen tuottamaa tekstiä, on yksityisyydensuoja ja tekijänoikeudet huomioitava. Iltasanomien nettisivuilla annetaan lupa käyttää verkkopalvelua ja sen osia opiskeluun ja yksityiseen tutkimustoimintaan (Ilta-Sanomat 2018).

Aineistoni on poimittu Liigan vuoden 2019 seitsemännestä finaalipelistä kertovien uutisten kommenteista. Valitsin aineistoni niistä uutisista, jotka käsittelevät pelissä tapahtunutta tuomarivirhettä ja sitä seurannutta keskustelua. Uutiset on löydetty Ilta-Sanomien nettisivujen hakutoiminnon kautta avainsanan ”tuomarivirhe” avulla. Valitsin kyseisen avainsanan, sillä alun perin tutkielmani oli tarkoitus käsitellä keskustelussa syntyvää tuomarivirheen representaatiota. Uutisten kommentit eivät kuitenkaan keskity vain virheeseen, vaan ne käsittelevät myös muita jääkiekkoon liittyviä aiheita, ja siksi koin mielekkääksi laajentaa näkökulmaani.

Uutisissa kommentteja on yhteensä 1027, mutta en käytä niitä kaikkia, sillä muuten aineisto olisi liian laaja kandidaatintutkielmaa varten. Olen valinnut jokaisesta uutisesta satunnaisesti 50–100 kommenttia, jotta saisin monipuolisen ja yleistettävän kuvan tarkasteltavasta ilmiöstä. Yhteensä aineistossani on kommentteja 350 kappaletta ja olen jättänyt suoraan pois sellaiset kommentit, jotka eivät ole tutkimukseni kannalta oleellisia. Pituudeltaan kommentit vaihtelevat aina yhdestä lauseesta kappaleen mittaisiin kokonaisuuksiin. Aineisto on valittu seuraavista uutisista:

1. Leppänen 2019: Tuliko SM-kullan ratkaissut HPK:n maali ison tuomarivirheen jälkeen? Ismo Lehkonen kelasi tilanteen monta kertaa videolta: ”Valitettava totuus” (190 kommenttia, joista valittu 50.)
2. Kanerva 2019a: Miten SM-liigan finaalin kaltaisista tuomarimokista päästään eroon? Näin vastaa liigapomo: ”Globaalin keskustelun paikka” (186 kommenttia, joista valittu 50.)

3. Kanerva 2019b: SM-liiga pyysi Kärpiltä anteeksi seitsemännen finaaliottelun kohuttua tuomarivirhettä (311 kommenttia, joista valittu 100.)
4. Koivunen 2019: Tuliko jatkoerämaali karmean tuomarivirheen jälkeen? HPK:n Niclas Lucenius vastaili kieli keskellä suuta: ”Voi olla” (265 kommenttia, joista valittu 100.)
5. Korhonen 2019: Kärppien valmentaja piti itseään petturina – näin hän kommentoi finaalin ratkaisusta tuomarivirhettä (90 kommenttia, joista valittu 50.)

Tutkielmani tarkoituksena on saada selville näiden kyseisten keskusteluiden jääkiekkorepresentaatio. En siis pyri selvittämään yleisesti, millaista jääkiekko on, vaan millaisena sitä kuvataan juuri valitsemissani keskusteluissa. Uskon, että Ilta-Sanomien urheilu-uutisten kommentoijat ovat jääkiekkofaneja, joilla on jääkiekosta tietty käsitys, jota he tuovat kommentteissa esille. Juuri tästä kannattajan näkökulmasta olen kiinnostunut ja siksi kyseisestä keskustelusta representaation tutkiminen on mielenkiintoista.

3.2 Analyysimenetelmä

Analysoin aineistoani ideationaalisen metafunktion avulla. Hyödynnän tutkielmassani sen molempia alakategorioita, loogista ja eksperientaalista metafunktiota, joiden avulla selvitetään, miten maailmaa kuvataan kielellä. Ideationaalisen metafunktion kautta saan tietoa myös siitä, millaisia lausekomplekseja kommentteista löytyy ja mitä niillä tehdään. Oletan saavani tietoa myös lauserakenteisiin ja sanoihin koodatuista merkityksistä, sillä merkitys ja muoto ovat toisiinsa sidoksissa. (Shore 2012b: 158.) Analyysini keskeisimmässä osassa ovat leksikaaliset valinnat ja niiden suhteet, sekä maailmaa kuvaavat prosessityypit ja lausekompleksit. Leksikaalisia valintoja, prosessityyppejä ja lausekomplekseja käytetään maailmamme tapahtumien, toimintojen ja tilojen kuvaukseen, eli ne rakentavat representaatiota (Shore 2012a: 147). Apuna analyysissä käytän esimerkiksi teemoittelua ja luokittelua. Olen kopioinut koko aineistoni omaan tiedostoonsa, johon olen teemoittelun avulla jakanut sanat keskustelun yleisimpiin aihepiireihin. Tiedostoon olen myös käyttänyt eri värejä sekä tekstin lihavoitinta ja kursivoitinta prosessityyppien ja kompleksien luokitteluun.

Ideationaalisen metafunktion toisen alakategorian, eksperientaalisen metafunktion, kannalta keskeisiä seikkoja ovat leksikaaliset valinnat ja prosessityypit, jotka voidaan jakaa kolmeen eri kategoriaan: materiaalsiin prosesseihin, mentaalsiin prosesseihin sekä suhdeprosesseihin. Materiaalisesta prosessityypistä voidaan vielä erottaa materiaaliset translatiivi- ja intransitiivilauseet. Mentaalinen prosessityyppi sisältää esimerkiksi inhimillisen tietoisuuden toimintaa konstruoivat mentaalilauseet. Suhdeprosessi taas sisältää esimerkiksi olioiden suhteita konstruoivat kopulalauseet sekä

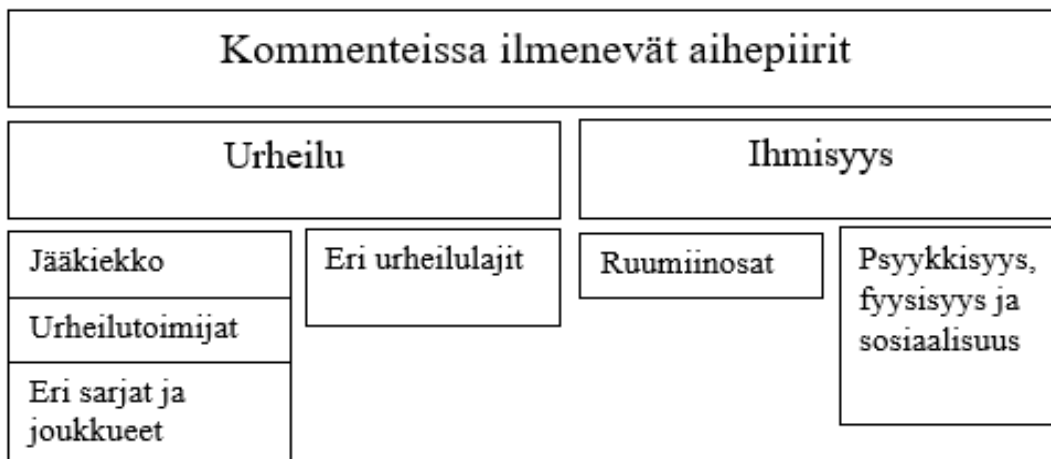
eksistentiaali- ja omistuslauseet. (Shore 2012b: 164–165.) ISK:n lajittelemat syntaktiset lausetyypit, kuten transitiivi- ja intransitiivilauseet sekä kopula- ja omistuslauseet, edustavat pitkälti näitä Hallidayn prosessityyppejä. Tutkijan tulee pohtia, miten hän tutkii suomenkielistä aineistoa, sillä Hallidayn kielioppi kuvaa pääsääntöisesti englantia. (Shore 2012a: 148; Shore 2012b: 164–166.) Itse olen keskittynyt prosessityyppejä analysoidessani niiden keskinäisiin ominaisuuksiin ja hyödyntänyt Shoren (2012b: 165) mainitsemia materiaalien prosessien apukysymyksiä ”mitä tapahtui?” ja ”mitä joku teki jollekin/jollekulle?” sekä suhdeprosessien analyysissä olioiden välisiä suhteita, jotka tulevat ilmi esimerkiksi samuusprosessissa ja olosuhdeprosessissa.

Ideationaalisen metafunktion toinen alakategoria, looginen metafunktio, auttaa tarkastelemaan kieltä hieman laajemmin. Loogista metafunktiota voi tarkastella morfeemi-, sana-, lause- tai lausekekompleksien kautta, mutta myös niiden yhteen kytkeytymistä. (Shore 2012a: 147; Shore 2012b: 172.) Loogisen metafunktion voi myös jakaa kahteen alakategoriaan, ekspansioon ja projektiioon (Halliday & Mathiessen 2014: 443). Omassa tutkielmassani keskityn tarkastelemaan lause- ja lausekekomplekseja sekä lauseita toisiinsa kytkeviä konjunktioita, sillä niiden avulla saan tietoa tutkimuskysymyksieni kannalta oleellisista seikoista, kuten esimerkiksi tyypillisestä kielestä, jota käytetään jääkiekosta puhuttaessa.

4 ANALYYSI

4.1 Leksikaaliset valinnat

Tutkimukseni ensimmäinen askel on leksikaalisten valintojen tutkiminen. Sanasto heijastaa keskustelusta nousevia keskeisimpiä aihepiirejä, jotka esitetään havainnollistettuna alla olevassa kuviossa (2). Jaottelen kommentteja tiettyihin aihepiireihin niiden merkityksen perusteella. Aihepiiri määräytyy osittain uutisen sisällöstä, mutta myös kommentoijan omien valintojen perusteella: mitä kirjoittaja haluaa sanoa ja mitä sisältöjä hän haluaa kommentissaan tuoda esiin? Oletan, että koska kyseessä on verkkokeskustelu, kirjoittajan tekemät leksikaaliset valinnat ovat ensimmäisiä mieleen tulevia, eikä niitä ole paljoakaan mietitty.

Kuvio 2. Kommenteissa ilmenevät aihepiirit.

Koska kommentit ovat urheilu-uutisen kommentteja, on luonnollista, että kommenttien hallitsevat aihepiirit ovat urheiluun ja erityisesti jääkiekkoon liittyviä. Jo nämä muodostavat itsessään hyponymisen suhteen: jääkiekko on urheilun alakategoria. Jääkiekkosanastosta voi vielä erikseen erotella esimerkiksi eri jääkiekkosarjoja, kuten *NHL*, *EHL*, *Mestis* ja *SM-liiga* (nyk. Liiga). Liiga toimii myös yläkategoriana siinä pelaaville joukkueille, joista vain Lahden Pelicans ja Jyväskylän JYP jätetään mainitsematta kommenteissa. Urheilu toimii hyperonyyminä myös monelle muulle asialle, kuten esimerkiksi muille urheilulajeille (*koripallo*, *yleisurheilu*, *jalkapallo*), pelin voittamiselle ja häviämislle, sekä pelin toimijoille, kuten *pelaajille*, *valmentajille*, *yleisölle* ja *tuomareille*. Näiden toimijoiden lisäksi kommenteissa maalataan kuvaa Liigasta itsessään elävänä (1) ja päättävänä (2) elimenä. Liiga nousee kommenteissa useasti esille, ja se selvästi mielletään ylemmäksi, määrääväksi tahoksi.

1) **NHL hyllytti** virheen tehneet tuomarit, miksi **Liiga ei tee** samaa?

2) Jos tuomareilla itsellään ei ole varaa hankkia silmälaseja, pitäisi **Liigan kustantaa** sellaiset tuomareille.

Liigan lisäksi kommentteissa kuvataan myös muita toimijoita, jotka ovat inhimillisiä olioita. Heillä on fyysisiä ja psyykkisiä ominaisuuksia sekä sosiaalisia suhteita, ja ihmiskuvausta korostavat esimerkiksi ruumiiseen kuuluvat sanat, kuten *käsi, kasvot, jalat* sekä *veri*. Sanat ovat myös meronymisessä suhteessa toisiinsa, esimerkiksi aineistossa esiintyvät sanat *silmä* ja *suu* ovat meronyymeja holonyymille *kasvot*. Aineistossa fyysisyydestä luodaan kuvaa lähinnä toiminnan, *kaatumisen, hereillä olemisen* sekä *sukeltelun*, kautta, kun ihmisen sosiaalinen puoli taas tulee esiin esimerkiksi ystävyyssuhdetta ilmaisevan sanan *kaveri* kautta. Aineistossa esiintyy myös kognitiivisia ominaisuuksia kuvaavia sanoja, kuten esimerkiksi *fiksu, tyhmä, stoalainen tyyneys* ja *taistelutahto*. Ihmisyyttä korostavat myös perustoimintoja kuvaavat verbit, kuten *nähdä, tuntea* ja *tehdä*. Kuitenkin inhimillisyydestä kielivät ensisijaisesti esimerkeissä (3) ja (4) esiintyvät sanat *ihminen* ja *inhimillistä*:

- 3) **Tuomarit ovat ihmisiä** kuten pelaajatkin, molemmat tekevät virheitä, kuuluu peliin.
4) **Ihmiset pelaavat ja ihmiset tuomitsevat.**

Kommenttien sanastosta tulee myös esille se, että jääkiekkoon liittyy vahva ”me-te-henki”, kahden joukkueen vastakkainasettelu. Näkyvin vastakkainasettelu kommentteissa on HPK:n ja Kärppien välillä, mutta nämä joukkueet asetellaan vastakkain myös muiden joukkueiden, kuten Tapparannan ja HIFK:n kanssa. Me-te-henki korostuu erityisesti verbien persoonapäätteissä, vaikka kyseessä ei suoranaisesti ole leksikaalinen valinta: *saimme tänä vuonna pronssia, olisitte Kärpät ja olette mestaruuden ansainnut*. Myös oman joukkueen kannattaminen tuodaan esille suoraan ja korostetusti, kuten esimerkeistä (5) ja (6) huomaat. Koska kannattajuutta ilmaistaan monessa eri kommentissa, voi sen tulkita olevan yksi urheilun peruselementeistä. Jääkiekkokannattajuuden syntyä tutkineen Joni Suvannon (2009) mukaan katsojilla on mahdollisuus samaistua omaan yhteisöönsä ja tunteiden jakamiseen kannattamalla tiettyä joukkuetta (Suvanto 2009: 18), mikä voi selittää osaltaan esimerkissä (7) ilmenevää etelän ja pohjoisen välille luotua vastakkainasettelua.

- 5) **Kannatin** muuten HPK:ta
6) Ihan näin **Kärppä-fanina** totean, että ihme ulinaa.
7) Miksi he suosisivat **pohjoisen joukkuetta**, kun itse **ovat kotoisin Etelä-Suomesta?**

Jokaisessa pelissä on myös parempi ja huonompi osapuoli, mikä tulee esille vastakohdissa. Esimerkiksi sana *hyvä* esiintyy aineistoissa jokaisessa vertailumuodossaan (*hyvä, parempi, paras*), aivan kuten myös sana *huono* (*huono, huonompi, huonoin*). Myös *timantin, ykkösjoukkueen* ja *hallitsevan*, kaltaiset sanat korostavat näkemystä toisen joukkueen paremmuudesta. Paremmuuden ja

kehumisen vastakohta, loukkaaminen, on myös yksi aineiston keskeisimmistä esiinnoisseista seikoista. HPK:sta käytetään esimerkiksi nimityksiä *Huijareiden Päivä Kerho* sekä *Pullokerho*, kun taas Kärpistä ja heidän kannattajistaan käytetään sanoja *näätäfanit*, *kärpäset* ja *porot*. Loukkaaminen ei kuitenkaan rajoitu vain vastajoukkueen pelaajien tai kannattajien loukkaamiseen, vaan myös tuomari saa osansa haukuista. Tuomarista käytetäänkin monia erilaisia ja loukkaavaksikin mielletäviä synonyymejä, kuten esimerkiksi *puusilmä*, *raitapaita* (8) ja *seepra* (9).

8) Kylmä fakta on se, että Kärpät on saanut eniten vetoapua **raitapaidoilta** koko kauden aikana!!

9) No yhtä hyvin vois sanoa, että HPK:llakin oli paikat ratkaista finaalit muuten kuin **seeppojen** avulla.

Loukkaamisen suuresta määrästä voi päätellä, että urheilu herättää paljon tunteita. Tästä kielivät myös kauheutta tai epäonnistumista ilmaisevat sanavalinnat, kuten esimerkiksi *karmea*, *harmillinen* ja *törkeä*. Virheistä käytetään myös nimityksiä *oikeusmurha* ja *ryöstäminen*, jotka kuvaavat myös tapahtuneen vakavuutta. Virheen tekemisestä ja virheestä käytetään myös monia muita negatiivissävytteisiä sanoja: *moka*, *töppäys*, *sössiä*, *ryssiä*, *tohelointi*. Vastakohtaisesti virheestä käytetään myös neutraaleja ja jopa sovittelevia ilmauksia, kuten esimerkiksi sanoja *erehdys* ja *vahinko*. Vaikka loukkaaminen ja oman joukkueen paremmuus on tärkeää, rehtiä peliä ja totuutta kuitenkin arvostetaan. Suoranaiseen rehellisyyteen liittyviä sanoja löytyy aineistosta useampia. Esimerkissä (10) tulee esille rehellisyyteen viittaava sana *rehellisyys*, jonka synonyymi on aineistossa esiintynyt *suoraseikkäisyys*. Näiden vastakohtana pidetty *huijaaminen* taas tulee esille esimerkissä (11). *Huijaamisen* synonyymi *filmata* esiintyi aineistossa myös useampaan kertaan. Rehti peli koetaan myös miehekäksi, kuten esimerkki (12) antaa ymmärtää. Mielenkiintoista on myös se, että miehekkyyys ja naisellisuus asetellaan aineistossa vastakkain. Esimerkissä (13) jääkiekosta puhutaan *neitien puuhasteluna*. Tämä korostaa jääkiekon kuvaa sukupuolittuneena lajina.

10) Miksi **rehellinen** pelaaminen on niin vaikeeta.

11) Arvasinhan ettei Kärppiä voida voittaa kuin **huijaamalla** :)

12) Turha puhua kenenkään urheilumielestä vastoin parempaa tietoa tilanteesta. Onko sekään **miehekästä**

13) Nykyinen kiekko on sellaista **neitien puuhastelua**.

Jääkiekko on maalintekopeli, joten siksi on loogista, että aineistosta nousee esille maalin tekemisen tärkeys. Aineistossa maalin tekemiseen liittyvää sanastoa on runsaasti: *laukaus*, *ampua* (vrt. laukoa), *maalivahti*, *maaliviiva* ja *maalipaikka*. Maalivahdista käytetään myös synonyymia *molse* (14) sekä lyhennettä *mv*, ja tämän toiminnasta esimerkiksi maalin päästämiseen viittavia negatiivissävytteisiä sanoja *imeä*, *hörpätä* ja *imuroida*, mutta myös merkitykseltään neutraalia sanaa

torjua. Suhtautumista tässä tapauksessa ilmaisee nimenomaan maalivahdin toimintaa kuvaavien sanojen sävy: vähättelevissä ja kritisoivissa kommenteissa käytetään useimmiten sanoja, joilla on negatiivinen sävy, kun taas puolustelemissa ja jollain tapaa rauhoittelevissa kommenteissa on käytetty sävyltään neutraalimpia sanoja.

14) Kärppien **molsen imemä** jatkoajan maali pelin ratkaisi.

Myös tuomarilla ja tuomarin toiminnalla on suuri merkitys, ja aineistossani sana *tuomari* esiintyykin 140 kertaa. Tuomarin toiminnan korostuneisuus johtuneen rajauksestani: kaikki uutiset, joista kommentteja olen ottanut, käsittelevät tuomarin toiminnassa tapahtunutta virhettä. Esimerkkien (8) ja (9) loukkaavien synonyymien lisäksi *tuomari* saa myös neutraalin synonyymien, slangimaisen *dumarin*. Tuomarin toimintaa puolestaan kuvataan monella eri synonyymillä, kuten esimerkiksi *tuomita*, *viheltää* ja *puhaltaa*. *Puhaltamisella* ja *viheltämisellä* viitataan pelin keskeyttämiseen, kun taas *tuomitseminen* kuvaa suoraa päätöksen tekemistä. Kuten aikaisemmin toin esille, urheilu herättää tunteita. Tuomarin toiminta ja päätösten tekeminen on myös yksi kommentoijien kesken keskustelua herättänyt asia. Näistä jälkipuheista käytetään esimerkiksi nimityksiä *kitistä*, *vinkua*, *pur-nata*, *jälkipeli* sekä *jossittelu*, joiden sävy vaihtelee negatiivisesta neutraalimpaan.

Nykytekniikan merkitys näkyy myös jääkiekon kaltaisessa, nopeatempoisessa urheilulajissa. Katsojat esimerkiksi huhuilevat nykytekniikan perään, kuten esimerkistä (15) näkee. Tämän yksittäisen esimerkin lisäksi aineistossa esiintyvät sanat *hidastus* ja *videotuomari*. Digitaalisuuteen liittyy tiiviisti myös mahdollisuus katsoa otteluita television tai muun laitteen kautta. Esimerkistä (16) näkee, että televisiointiin liittyy myös palveluntarjoaja Telia, joka omistaa pelien esitysoikeudet. Koska jääkiekon katsomisesta täytyy maksaa, se luo lajista kuvan arvostettuna lajina, mutta sen voi mieltää myös viihteeksi. Jääkiekon viihderepresentaatiota korostavat erityisesti *sirkushuvien*, *dramatiikan* sekä *kiinnostuksen* kaltaiset sanat.

15) **VAR**¹ käyttöön loppuu kaatuilu ja väärät tuomiot.

16) **TeliaTv omistaa** oikeudet ja näyttää pelit omista kanavista **maksullisena**.

Aineistossa nousee esille myös sana *elämä* useampaan otteeseen. Sana kuitenkin esiintyy yhteyksissä, joissa korostetaan, ettei kyse ole elämästä ja kuolemasta. Esimerkiksi toteamus *elämä jatkuu* kuvaa ymmärrystä siitä, että kannattajat voivat hyväksyä tapahtuman ja päästä siitä yli. Tapahtuman vähäistä osaa elämässä korostetaan myös esimerkiksi vähättelevän sanan *vain* avulla: peli on *vain jääkiekkoa*.

¹Video Assistant Referee, videotuomari

4.2 Prosessityypit

Aineistossa esiintyy materiaalisia ja mentaalisia prosessityyppejä sekä suhdeprosessityyppejä. Taulukossa (1) näkyvät osa yleisimmistä aineistossa esiintyvistä prosessityypeistä. Siitä huomaa, että aineistossa esiintyy jokaista prosessityyppiä, mutta variaation määrä vaihtelee tyypeittäin: mentaalisissa ja materiaalisissa prosessityypeissä variaatiota esiintyy enemmän, kun taas suhdeprosesseissa *olla*-verbi esiintyy useasti. Materiaalisen prosessityypin vaihtelusta hyvä esimerkki on puhetekoa kuvaavien verbien suuri kirjo: verbille *puhua* esiintyy aineistossa kymmenen synonyymia. Prosessityyppien kirjon lisäksi aineistossa on myös huomattavaa passiivin ja nollapersoonan käyttöä, joiden avulla tekemistä korostetaan. Tämä seikka korostaa jääkiekon representaatiota nimenomaan tekemisenä, eikä tekijöillä ole niinkään väliä.

Taulukko 1. Yleisimmät prosessityypit

Materiaaliset prosessit	Mentaaliset prosessit	Suhdeprosessit
antaa	ajatella	kuulua
auttaa: avittaa	arvata, arvella	olla
hyllyttää	haluta	saada
hylätä - hyväksyä	harmittaa	sisältää
hävitä - voittaa	hävetä	sopia (olla osana)
hörpätä	katsoa	tulla (merkityksessä saada)
kannattaa	kuunnella, kuulla	
lopettaa, loppua	luulla	
lyödä	mieltä	
mennä	muistaa	
osua	nähdä	
ottaa	tietää	
pelata, tehdä	tuntua	
puhua: pyytää, kysyä, vastata, haukkua, vikistä, valittaa	unohtaa	
päättää	uskoa	
ratkaista, ratkoa	ymmärtää	
ryöstää		
tarkastaa, tarkistaa		
tuomita: viheltää, puhaltaa		

Materiaalisia prosesseja esiintyy aineistossa paljon, ja ne esimerkiksi rakentavat jääkiekkopelin tekijyyttä. Esimerkiksi kysymykseen ”kuka ratkaisi pelin?” löytyy monia eri vastauksia. Esimerkit (17), (18) ja (19) kuvaavat mahdollisia ratkaisijoita transitiiivisen verbin *ratkaista* kautta. Jääkiekossa pelin ratkaisu ei siis aina lepää elollisen ihmisen harteilla, vaan myös eloton olio voidaan mieltää ratkaisijaksi. Materiaalisilla prosesseilla pyritään myös kertomaan, mitä oikeasti tapahtui esimerkiksi transitiiivisten verbien *voittaa* (20) ja *hävitä* (21) avulla.

- 17) Valitettavasti **tämä tuomio ratkaisi** pelin
- 18) Nykyään urheilussa **tuomareiden toiminta ratkaisee** sijoituksia liikaa,
- 19) Heponiemi sai tilanteesta 2+2 min jäähyn, jonka aikana **HPK ratkaisi** pelin.
- 20) Ei **HPK voittanu** mitää jäähyllä, maalit ratkasee noissa peleissä.
- 21) **Väärä joukkue häviää** aina.

Näiden verbien lisäksi aineiston yleisimpiä verbejä ovat jo aikaisemmin mainitut puhetekoa kuvaavat verbit, jotka esiintyvät esimerkeissä (22) ja (23). Puhetekojen kuvaus on luonnollista, sillä puheen ja kielen avulla ihminen välittää omia ajatuksiaan toiselle ihmiselle (Sadeniemi 1989).

- 22) Videotuomari saa **vastata** vain kyllä tai ei tiettyihin kysymyksiin.
- 23) Epäselvässä tilanteessa päätuomari **kysyy** muilta, näkikö.

Materiaalisten prosessityyppien tärkein tehtävä on konstruoida tekemistä tai tapahtumista, joten siksi on normaalia, että verbit, jotka kuvaavat jonkinlaista *tekemistä* (24), *tuomitsemista* (25) ja *tarkistamista* (26), ovat hallitsevassa osassa aineistoa. Koska nämä toistuvat aineistossa useasti, voi päätellä, että kyseinen tekeminen on jääkiekon kannalta keskeistä.

- 24) Tuon karkeampaa tuomarivirhettä ei juuri voisi **tehdä**
- 25) Jäähy **tuomittiin** ihan oikein
- 26) Silti tilannehuone **tarkistaa** kaikkee mitä haluaa.

Ihmisen kognitiota konstruoivia mentaalisia lausetyyppejä esiintyy aineistossa vähiten. Aineistossa selkeimmin esille tulivat kognitiivisia prosesseja kuvaavat verbit, kuten esimerkiksi *arvata*, *mieltii* (27), *muistaa* (28), *tietää* ja *ymmärtää* (29). Kuten esimerkeistä voi päätellä, jääkiekossa ajattelun merkitys korostuu lähinnä taustatyössä: sillä pyritään saamaan lajin sääntöjä selkeämmiksi, vertaamaan aikaisempaa tietoa nykytilanteeseen ja konstruoimaan ymmärrystä pelin säännöistä ja periaatteista.

- 27) Jääkiekkoväen pitäisi tosissaan **mieltii** uutta ja fiksumpaa tapaa "pikkukakkosen" käytäntöön.
- 28) En kyllä **muista**, että ikinä yksi joukkue olisi hyötynyt tuomareista koko play offien ajan näin.
- 29) Pelaajat **ymmärtävät** pelin hengen.

Aineistossa viitataan runsaasti myös ihmisen aisteihin, kuten *näkemiseen* ja *katsomiseen* (30) sekä *kuulemiseen* (31), mitkä ovat oleellisia prosesseja jääkiekkopelin seuraamisen kannalta. Mentaalisella prosessityypillä voidaan myös konstruoida omaa kokemusta ja tunnetta. Tunteita ilmaisevia verbejä aineistossa ovat esimerkiksi negatiivissävytteiset *harmittaa* sekä *hävettää*, mutta myös positiivisia

tunteita on ilmaistu mentaalisten prosessien avulla. Aineistolle tyypillistä onkin kuvata tunteita esimerkkien (32) ja (33) tavoin.

- 30) **Katsoin** pelin paikan päällä, ja **tämän näki** jopa yleisöstä.
- 31) Friman ei ole tainnut **kuulla** hyvästä urheiluhengestä tai reilusta pelistä mitään.
- 32) Muuten olen **iloinen** HPK:n voitosta.
- 33) Olisit vain erittäin **tyytyväinen**, sillä kaukokari jätti tietoisesti viheltämättä myös vähintään 3 päivän selvää 2 minuuttista Hpkoole kahdessa ensimmäisessä erässä.

Suhdeprosessien tärkein tehtävä on rakentaa suhteita olioiden välille (Shore 2012b: 165). Tätä kahden olion välistä suhdetta kutsutaan samuusprosessiksi (Shore 2012b: 165). Aineistossa samuusprosesseilla pyritäänkin kertomaan, millainen joku tai jokin on. Vallitsevin prosessityyppi aineistossa on *olla*-verbi ja sen avulla pyritään kertomaan millainen esimerkiksi joukkue (34), peli (35), ratkaisu tai tuomio on.

- 34) Peli ratkesi siihen, että **HPK oli parempi joukkue**
- 35) **Peli on kovaa** ja lopputulos mikä on.

Suhdeprosessista voi erottaa myös olosuhdeprosessin, joka ilmaisee olion sijoittumista paikkaan tai tilaan. (Shore 2012b: 165). Aineistossani olion sijoittumista kuvataan esimerkin (36) tavoin *olla*-verbin avulla. Sijoittumista voidaan ilmasta myös muiden verbien avulla, kuten esimerkistä (37) huomaa: siinä kuvataan *pojan* eli palkintopokaalin sijoittumista verbin *kuulua* avulla..

- 36) **Olihan Oulun Kärpät finaalissa** ja saivat hopeaa,
- 37) Poika **kuuluu** nyt hämeeseen.

Kolmas suhdeprosessin alalaji on omistusprosessi, jonka tunnistaa yleensä omistuselästä. Omistusprosessi ilmenee aineistossa lähinnä ilmaisemalla, kenelle voitto kuuluu. Tyypillisin tapa ilmaista omistusta tapahtuu *olla*-verbin (38) avulla, mutta omistusta ilmaistaan myös esimerkiksi verbillä *sisältää*, kuten esimerkistä (39) huomaa.

- 38) Kärpällä **oli** n. 1 v sitten mestaruus.
- 39) Täällä pohjoisessa pelimies termi **sisältää** myös tietyn rehellisyys oletuksen.

Leksikaalisia valintoja käsitellessäni mainitsin tekijyyden muodostumisen kommentissa. Aineistossa tekijyyttä ja toimijuutta korostaa leksikaalisten valintojen lisäksi myös suora puhuttelu ja runsas imperatiivin käyttö. Puhuttelua esiintyy erityisesti eri joukkueiden kannattajien välillä, kuten esimerkistä (40) huomaa. Imperatiivia puolestaan käytetään, kun jotakuta käsketään tai kehoitetaan tekemään jotain, ja esimerkissä (41) se luo kuvan kirjoittajasta jonkinlaisena asiantuntijana, joka näkee jotain enemmän ja nostaa itseään ylemmäs.

- 40) **No oletko koskaan nähnyt** pelaajan menneen korjaamaan tuomarin päätöstä joukkueensa kannalta huonommaksi?
 41) **Katsokaa** nyt tarkkaan ne, jotka voivat.

Toimintaa puolestaan kuvataan yleisesti passiivin ja nollapersoonan keinoin. Passiivi hälventää tekijän ja nostaa tekemisen etualalle, mutta tekijä voi kuitenkin olla ilmiselvästi tiedossa. Koska passiivissa huomio kiinnittyy tekemiseen eikä tekijään, se voidaan myös mieltää pehmentäväksi kielenkäyttötavaksi. (Räsänen 2006.) Nollapersoonaisissa lauseissa puolestaan puuttuu subjekti, ja se voi viitata yleistävästi mutta myös itse puhujaan (VISK § 1347). Esimerkeistä (42) ja (43) esitetään, miten passiivia käytetään aineistossa, kun taas esimerkit (44) ja (45) kuvaavat nollapersoonan käyttöä. Esimerkeissä persoonan paikka on merkitty hakasulkeisiin []. Tämän kaltaista kielenkäyttöä esiintyy aineistossa melko runsaasti, ja sen voikin päätellä olevan tyypillinen tapa puhua jääkiekosta.

- 42) Peliä **pelattiin** lähes kaiken aikaa HPK päädyssä.
 43) Nyt sentään maali **tehtiin** pelaamalla
 44) Aika paljon on [Liigalla] anteekspyydeltävää ens kaudella
 45) Joo, ensi vuonna [Liiga] voisi jakaa kultamitalit kaikille joukkueille

4.3 Kompleksit

Loogisen metafunktion alla toimivat loogis-semanttiset suhteet on mahdollista ryhmitellä kahteen päätyyppiin, ekspansioon ja projektiioon. Kun toissijainen lause täsmentää ensisijaista lausetta tarkentamalla, laajentamalla tai tehostamalla, puhutaan ekspansiosta. (Halliday & Mathiessen 2014: 443.) Projektiolla taas tarkoitetaan suoraa tai epäsuoraa esitystä, referointia (Shore 2012b: 172). Urheilutuutisten kommenttien kompleksit ovat pääasiassa ekspansiota, mikä tulee esiin esimerkiksi virhettä kuvaillessa: sitä kuvaillaan ja tarkennetaan toisella päälauseella (46). Esimerkissä (47) ekspansiolla taas laajennetaan ja tarkennetaan tietoa Kärppien valmentajasta.

- 46) Toki Heponiemi mailaa tahallisesti nosti, ja kyseessä saattoi olla jopa tahallinen tarkoitus vahingoittaa.
 47) Propsit Mannerille, joka paitsi osaa voittaa tyylikkäästi myös hävitä tyylikkäästi.

Projektiota taas esiintyy esimerkiksi ottelusta kertoessa, minkä huomaa esimerkeistä (48) ja (49). Kommenteille on tyypillistä referoida kyseistä urheilutapahtumaa, mutta myös muita aikaisemmin tapahtuneita tapahtumia. Shoren (2012b: 172) mukaan monoglossinen eli yksiaäninen esitys on ongelmallinen siksi, että se voi esittää kiistanalaisia väitteitä itsestään selvinä ja kiistämättöminä faktoina, vaikka ne eivät välttämättä pitäisi täysin paikkaansa. Esimerkit (48) ja (49)

heijastavat siis myös kommentoijan omia ajatuksia, joita ei suoraan voi pitää absoluuttisina totuuksina. Aineistossa esiintyy myös jonkin verran Shoren (2012b: 172) mainitsema *jonkun mielestä ~ mukaan* -lausekkeita, joiden avulla tuodaan esiin muitakin näkökulmia. Esimerkki (50) esimerkiksi tuo esiin lajin säännöt, jotka ylempi taho on määrittänyt. *Jonkun mielestä ~ mukaan* -lausekkeilla kirjoittaja tukee omia tietojaan tai tulkintojaan vedoten ylempään auktoriteettiin.

48) HPK voitti neljä kertaa seitsemästä, ja se oikeuttaa suomenmestaruuteen vaikka mikä olisi..

49) Isompi virhe tapahtui naisten jääkiekon MM-kisoissa, kun vielä videotutkinnan jälkeen Suomelta vietiin maailmanmestaruus virheellisin perustein.

50) Videolta kun ei **sääntöjen mukaan** saa tarkistaa muuta kuin epävarman maali.

Aineistossa huomionarvoista on myös se, miten lauseita liitetään toisiinsa. Pääasiassa lauseita yhdistetään konjunktioiden avulla ja niiden avulla kieleen tuodaan kertovaa ja kuvailevaa otetta. Kytkenät luovat kahden tai useamman lauseen välille syntaktisen ja semanttisen suhteen: syntaktisin perustein voidaan erottaa esimerkiksi rinnastus- ja adverbiaalikonjunktiot sekä yleiskonjunktio *että* ja vertailukonjunktio *kuin*. Semanttisesti ryhmittelyn voi puolestaan tehdä sen perusteella, minkä merkityksen konjunktio luo kytkeviensä lauseiden ja lausekkeiden välille. (VISK § 812.) Aineistossa konjunktioita esiintyy runsaasti, mikä johtunee siitä, että useassa kommentissa on tapahtumia selittävä ja kuvaava ote, ja lauseita on helppo yhdistellä konjunktioiden avulla toisiinsa. Aineistolle tyypillistä on myös runsas relatiivilauseiden käyttö. Relatiivilausetta käytetään yleisimmin substantiivin tai pronominin määritteenä (VISK § 1164), ja aineistossa useimmiten esiintyvät relatiivipronomini *joka* ja sen variantit. Esimerkissä (51) tulee esille kielelle ominainen kuvaileva ote, jossa relatiivipronominia *joka* on käytetty täsmentämään mestaruuden ominaisuuksia.

51) "Halpa mestaruus", **joka** ratkesi vasta seitsemännen pelin jatkoajalla

Aineistossa eniten esiintyy rinnastuskonjunktioita *ja*, *tai*, *vaan* ja *mutta*. *Ja* rinnastaa kaksi eri lausetta toisiinsa neutraalisti (VISK § 1080) ja aineistossa sillä on lähinnä lisäävä luonne, minkä huomaa esimerkistä (52). *Tai* puolestaan ilmaisee vaihtoehtoista mahdollisuutta (VISK § 1098) ja se esiintyy tavallisimmin muissa kuin kysyvissä yhteyksissä. Aineistossa *tai* esiintyy tyypillisimmin esimerkin (53) kaltaisissa, vaihtoehtoa ilmaisevissa, tilanteissa. Konjunktiolla *mutta* ilmaistaan tavallisimmin adversatiivista suhdetta lauseiden välillä (VISK § 1101). Esimerkissä (54) tulee esille konjunktion rakentama vastakohtaisuus: pelissä tapahtunut on inhimillistä, mutta silti väärin. *Vaan* (55) puolestaan luo korjaavaa suhdetta entiteettien välille asettamalla ne vastakkain ensin kielämällä asiointilan ja sen jälkeen tarjoamalla pätevämpää vaihtoehtoa (VISK § 1105).

- 52) Tuon karkeampaa tuomarivirhettä ei juuri voisi tehdä, **ja** kaiken lisäksi se ratkaisi finaalin HPK:lle.
 53) Olisivat tappaneet jäähyn **tai** tehneet maalin ennen tilannetta
 54) Rikkeen näkemättä jääminen on inhimillistä, **mutta** tuomitseminen arvelun perusteella on vilpillistä.
 55) Ei se kyseisen pelaajan virhe ollut, **vaan** tuomarin.

Adverbiaalikonjunktioista yleisimpiä ovat *kun* ja *jos*. Niille tyypillisin paikka on hallitsevaa lausetta määrittävän adverbiaalilauseen alussa, mutta *kun* ja *jos* voivat sijaita myös lauseen jäljessä. Esimerkistä (56) huomaa, että *kun*-konjunktio ilmentää VISK:in (§ 1123) mukaista lauseiden tilanteista ajallisuutta suhteessa toisiinsa. Urheilusta puhuttaessa on luonnollista, että tapahtumia referoidaan ja ne esitetään ajallisessa järjestyksessä. Esimerkistä (57) taas huomaa, että *jos* on konditionaalinen ja ilmentää ehtoa (VISK § 1136). Ehtoa ilmaisevat lauseet tuovat aineistossa esiin vaihtoehtoista ratkaisua ja siihen mahdollisesti vaikuttavia tekijöitä. Esimerkissä (57) vaikuttava tekijä on halu tarkistaa virhe.

- 56) Maali tehtiin ylivoimalla, **kun** syytön Heponiemi istui jäähyaitiossa.
 57) Nämä pysyttäisiin tarkastamaan, **jos** halua olisi

Rinnastus- ja adverbiaalikonjunktioiden lisäksi aineistossa esiintyi runsaasti yleiskonjunktioita *että* sekä vertailukonjunktioita *kuin*. *Että* kertoo lauseiden välisestä suhteesta vain sen, että konjunktioellinen lause on osa toista lausetta, esimerkiksi lauseenjäsenenä tai määritteenä erityyppisissä rakenteissa (VISK § 819). Aineistossa *että* esiintyy molemmissa rooleissa, mutta määritteenä esiintyminen on hieman yleisempää. Esimerkissä (58) *että* esiintyy määrittävänä, kun taas esimerkiksi (59) *että* on objekti. Vertailukonjunktio *kuin* puolestaan ei kytke toisiinsa kahta toisistaan riippumatonta lausetta tai lauseketta (VISK § 819). Esimerkissä (60) vertailukonjunktio ilmaisee toisen osan olevan muualta tai erilainen, mikä on yleistä aineistolle.

- 58) Kärppien menestys aiheuttaa varmasti joissakin kateutta, ja siksi **joku luulee, että kyse on tuomareista**, vaikka menestys on tullut laadukkaan juniorityön ja hyvän johtamisen kautta.
 59) Miksei vain **seurat sovi, että käyttävät pelipaitansa päävärin väristä mailateippiä?**
 60) Tuomion kommentoijat ovat jostain ihan muualta **kuin Oulusta**.

5 PÄÄTÄNTÖ

Tässä tutkimuksessa pyrin selvittämään leksikaalisten valintojen, prosessityyppien ja kompleksien avulla, millainen representaatio jääkiekosta syntyy ja millaista kieltä siitä puhuttaessa käytetään. Aineistossa esille nousevia teemoja ovat esimerkiksi tietyn joukkueen kannattaminen sekä tuomarin toiminnan kritisointi. Tuomarin toimintaan liittyvä kommentointi on suuressa osassa aineistossa, mikä johtuu uutisten antamasta kehyksestä keskustelulle: jokainen uutinen käsittelee pelissä tapahtunutta tuomarivirhettä. Leksikaalisilla valinnoilla ja prosessityypeillä jääkiekon representaatiota rakennetaan esimerkiksi asenteellisilla sanavalinnoilla sekä tekijän ja kohteen välisillä suhteilla.

Systeemis-funktionaalinen kielioppi antaa tämänkaltaiselle tutkimukselle hyvän lähtökohdan. Sanavalinnat kertovat asenteita ja keskusteltavista aiheista, kun taas prosessityypit auttavat selvittämään, miten suuri osa toiminnasta tapahtuu yksilön omassa ajatusmaailmassa ja kuinka suuri merkitys kentällä tapahtuvilla tapahtumilla on. Materiaalisten lausetyyppien apukysymykset ”mitä tapahtui?” ja ”mitä joku teki?” auttoivat lauseiden jäsentämisessä, aivan kuten myös Shoren (2012: 165) mainitsemat olioiden välisiä suhteet, joita käytetään suhdeprosessien analysoinnissa. Näin sain selville esimerkiksi, millaista jääkiekko on ja kenelle voitto kuuluu.

Sanavalinnat heijastavat tunteita ja asenteita, minkä huomaa esimerkiksi maalivahdin toimintaa koskeissa verbeissä. Aineistossa esiintyy neutraalimpi *torjua*, mutta myös negatiivisävyteiset verbit *hörpätä* ja *imeä*, joilla viitataan maalivahdin tapaan päästää helpot maalit sisään. Myös asenteellisen nimitykset esimerkiksi tuomarista tai vastajoukkueesta ovat yleisiä, ja se luo omalta osaltaan jääkiekolle ominaista vastakkainasettelua. Suurinta vastakkainasettelua on Kärppien ja HPK:n välillä, mutta muitakin joukkueita asetetaan näitä vastaan, vaikka he eivät kyseiseen peliin osallistu. Huomattavaa on se, että vastakkainasettelua tapahtuu myös ”etelän” ja ”pohjoisen” välillä. Aineiston perusteella ihmisillä on vahva alueellinen identiteetti, ja tuomarien kotipaikan takia osa kommentoijista kokee tulevansa syrjityiksi. Myös tuomarin toiminta on avainasemassa, sillä hänellä on mahdollisuus vaikuttaa pelin kulkuun ja lopputulokseen. Näin ollen tuomarin toiminnan kritisoinnin ja jälkipelin voi mieltää osaksi viihdettä, jota jääkiekko loppujen lopuksi on.

Mielenkiintoista on myös huomata, että pelin ratkaisijaksi voi mieltää kenet tai minkä tahansa. Tämä tulee esille materiaalisissa prosesseissa ja erityisesti transitiivisen verbin *ratkaista* avulla. Osa näistä on elottomia ja abstrakteja, kuten esimerkiksi *tuomio*, mutta osa on taas yksittäisiä toimijoita tai kokonaisia joukkueita. Näin kommentoijat pyrkivät selittämään tapahtunutta ja etsimään syyn tietylle lopputulokselle, joka on herättänyt keskustelua.

Kivelän (2018: 81) mukaan miesurheilijoita representoidaan jalkapallossa useammin, monimuotoisemmin ja värikkäämmin kuin naispelaajia, ja urheiluun liittyvät *mies*-loppuiset yhdyssanat välittävät kuvan mieheydestä luontevana osana urheilua. Oma tutkimukseni nostaa esille samantyyppisiä tuloksia: jääkiekko ja rehellinen peli on miehekästä ja arvostettavaa. Naisellisuus puolestaan liitetään jääkiekkoon negatiivisessa sävyssä. Kun jääkiekosta puhutaan *neitien puuhasteluna*, lukijalle välittyy kuva lajista vähemmän fyysisenä ja tylsänä. Kuten mainitsin, tämä korostaa jääkiekon kuvaa sukupuolittuneena lajina, vaikka fyysisyys on osa myös naisten pelejä (Suomen jääkiekkoliitto 2020b).

Aineistossa rakennetaan myös toimijoiden ihmisyyttä luomalla pelin toimijoista fyysispsykykkis-sosiaalista kokonaiskuvaa lähinnä prosessityyppien avulla. Moni kommentti vetoaa tuomareiden inhimillisyyteen virheestä keskusteltaessa. Kuitenkin osassa kommentteja nousee esille se, että tuomari ei saisi tehdä virheitä, mikä luo mielenkiintoisen vastakohtaisen asettelun tuomarin inhimillisyydestä käytävään keskusteluun. Inhimillisyyttä rakentavia seikkoja ovat myös ruumiinosat ja mentaaliset prosessit, jotka auttavat lukijaa ymmärtämään kirjoittajan omia tunteita ja kokemuksia.

Jääkiekosta puhutaan pitkälti ekspansion keinoin, tarkentamalla, laajentamalla ja tehostamalla. Yleistä jääkiekosta puhuttaessa on myös käyttää hyväkseen referointia, ja keskustelussa nostetaan esille esimerkiksi vuoden 2019 naisten MM-turnauksen finaaliottelu Suomi – USA. Konjunktioiden avulla keskustelussa taas ilmaistaan mielipiteitä, perusteluja sekä vertailua, mikä tulee esille rinnastus- että adverbiaalikonjunktioiden suurena määränä. Rungas konjunktioiden käyttö kertoo myös kielen kuvailevasta ja kertovasta luonteesta. Aineistossa mielenkiintoinen esiinnoitus seikka on myös passiivin ja nollapersoonan käyttö, jota esiintyy aineistossa huomattavasti. Siitä voidaan tehdä johtopäätöksen, että sellaista puhetapaa käytetään yleisesti jääkiekosta puhuttaessa.

Kommenteissa syntyvä representaatio jääkiekosta on siis monipuolinen: peliin kuuluu oleellisesti tietyn joukkueen kannattajuus, mikä ilmenee sekä vastustajan että tuomarin haukkumisella. Vaikka toimijat ovat vain ihmisiä ja peli on vain jääkiekkoa, toinen osapuoli on kuitenkin aina parempi, mikä korostuu aineistossa esimerkiksi sanan *hyvä* vertailumuotojen kautta. Lajille ominaista on myös väkivallan ja viihteen tuoma dramatiikka, mikä kerää katsojia niin televisioiden ääreen kuin jäähallien katsomoihin. Nykytekniikalla on myös oma osuutensa epäselvien pelitilanteiden tarkistuksella ja sen avulla tuomarivirheistä on mahdollista päästä eroon.

Koska aihe on laaja, on tutkielmani vain läpileikkaus. Satunnaisen otannan avulla olen pyrkinyt saamaan mahdollisimman monipuolisen aineiston, ja se onkin hyvä tapa ehkäistä aineiston yksipuolisuutta. Koska aineistoni käsittää vain noin 34 % kaikista kommenteista, tulokseni voivat olla erilaiset, kuin mitä olisi saatu kaikkia kommentteja tutkimalla. En myöskään perehtynyt esimerkiksi systeemifunktionaalisen kieliopin ”sekä että” -prosessityyppisiin (Shore 2012b: 172) ja

loogista metafunktiota käsiteltäessä jätin morfeemi- ja sanakompleksit huomioimatta. Aineistoa olisi mielenkiintoista tutkia myös interpersonaalisen ja tekstuaalisen metafunktion näkökulmasta, jolloin olisi mahdollista saada erilaista tietoa kielestä, jota käytetään jääkiekosta puhuttaessa: ideationaalisen metafunktion kautta sain tietoa vain kirjoittajan itse konstruoimasta maailmasta. Olisi myös mielenkiintoista paneutua tarkemmin jääkiekon tai jonkin muun urheilulajin tekijyyden rakentumiseen, mutta myös verkkokeskustelun puhekielisyys: selvittää esimerkiksi kuinka yleistä passiivin ja nol-lapersoonan käyttö on.

LÄHTEET

- Eggs, Suzanne 2007: *An introduction to systemic functional linguistics*. London: Continuum International Publishing Group.
- Fairclough, Norman 1997: *Miten media puhuu*. Tampere: Vastapaino.
- Hall, Stuart 1997: *Representation: Cultural representation and signifying practices*. London: SAGE Publications.
- Halliday, M. A. K. & Mathiessen, Christian 2014 [1985]: *Halliday's introduction to functional grammar*. London: Routledge.
- Hiidenmaa, Pirjo 2000: Lingvistinen tekstintutkimus. – Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh (toim.), *Kieli, diskurssi ja yhteisö* s. 161–190. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Ilta-Sanomien 2018: Ilta-Sanomien verkkopalvelun käyttöehdot. – <https://www.is.fi/info/art-2000000000031.html> 7.12.2019.
- Jantunen, Jarmo Harri 2018: Homot ja heterot Suomi24:ssä: analyysi digitaalisista diskursseista. – *Puhe ja kieli* 38 (1) s. 3–22.
- Johansson, Marjut 2015: Faktoista mielipiteisiin. Referointi verkkolehtien mediaesityksissä. – Marja-Liisa Helasvuo, Marjut Johansson & Sanna-Kaisa Tanskanen (toim.), *Kieli verkossa. Näkökulmia digitaaliseen vuorovaikutukseen*. s. 149–176.
- Kansallinen mediatutkimus 2019: *2019 lukijamäärät ja kokonaistavoittavuudet*. – <https://mediaauditfinland.fi/wp-content/uploads/2020/03/Lukijamaarat2019.pdf> 9.4.2020.
- Kivelä, Tanja 2018: *Jalkapallon maskuliininen hegemonia miesten ja naisten otteluselostusten representaatioissa*. Maisterintutkielma. Jyväskylän yliopiston kielten laitos – <http://urn.fi/URN:NBN:fi:jyu-201806183253> 29.4.2020.
- Luukka, Minna-Riitta 2000: Näkökulma luo kohteen: diskurssintutkimuksen taustaoletukset. – Kari Sajavaara & Arja Piirainen-Marsh (toim.), *Kieli, diskurssi ja yhteisö* s. 133–160. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- 2002: M. A. K. Halliday ja systeemifunktionaalinen kielitiede. – Hannele Dufva & Mika Lähteenmäki (toim.), *Kielentutkimuksen klassikoita* s. 89–123. Jyväskylä: Soveltavan kielentutkimuksen keskus.
- Mattanen, Tiina 2013: *Diskurssianalyttinen tutkimus YLE:n saamelaisuutisten verkkokommenteista*. Pro gradu -tutkielma. Oulun yliopisto. – <http://urn.fi/URN:NBN:fi:oulu-201305201286> 29.4.2020.
- Pietikäinen, Sari & Mäntynen, Anne 2019: *Uusi kurssi kohti diskurssia*. Tampere: Vastapaino.
- Räsänen, Matti 2006: *Tekijän häipyminen tai häivyttäminen*. Kotimaisten kielten keskus. – https://www.kotus.fi/nyt/kolumnit/artikkelit_ja_esitelmat/hyvaa_virkakielta/hyvaa_virkakielta_-_pals-tan_arkisto_%282002_2014%29/salaperainen_passiivi 29.4.2020.
- Sadeniemi, Matti 1989: Kieli paljastaa. Kielenkäyttömme kuvastaa koko meidän henkistä olemustamme. – *Kielikello* 4/1989. – <https://www.kielikello.fi/-/kieli-paljastaa-kielenkayttomme-kuvastaa-koko-meidan-henkista-olemustamme> 29.4.2020.
- Shore, Susanna 2012a: Kieli, kielenkäyttö ja kielenkäytön lajit systeemifunktionaalissa teoriassa. – Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä & Mikko Lounela (toim.), *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja* s. 131–157. Helsinki: Gaudeamus.
- 2012b: Systeemifunktionaalinen teoria tekstien tutkimisessa. – Vesa Heikkinen, Eero Voutilainen, Petri Lauerma, Ulla Tiililä & Mikko Lounela (toim.), *Genreanalyysi – tekstilajitutkimuksen käsikirja* s. 158–185. Helsinki: Gaudeamus.
- Sihvonen, Tanja 2006: Representaatio/Simulaatio. – Seija Ridell, Pasi Väliäho & Tanja Sihvonen (toim.), *Mediaa käsittämässä* s. 129–125. Tampere: Vastapaino.
- Sponsor Insight 2019: *Tutkimus: Muut lajit kuroivat kiinni jääkiekon etumatkaa – eSports nousi nuorten miesten suosikkilajiksi*. Lehdistötiedote. – http://www.sponsorinsight.fi/uploads/1/1/0/11102604/sponsor_insight_lehdist%C3%B6tiedote_19_03_2019.pdf 29.4.2020.
- Suomen jääkiekkoliitto 2020a: *Jääkiekko – Suomen kiinnostavin urheilulaji!* – <https://www.finhockey.fi/index.php/yriykselle>. 29.4.2020.
- 2020b: *Mitä on tyttökiekko ja naisten jääkiekko?* – <https://www.finhockey.fi/index.php/seuralle/tyttoekiekko/mita-on-tyttokiekko-ja-naisten-jaakiekko>. 29.4.2020.
- Suvanto, Joni 2009: *Päätykatsomossa – näkökulma vaasalaiseen jääkiekkokannattajuuteen*. Opinnäytetyö. Vaasan ammattikorkeakoulu. Sosiaali- ja terveystieteiden laitos. – <http://www.urn.fi/URN:NBN:fi:amk-200912077284> 1.5.2020.
- Toivonen, Terhi 2015: Mitta täyttyi vihapuheesta – MTV ja HS rajoittavat nettikommentointia. – YLE Uutiset. – <https://yle.fi/uutiset/3-8271405> 29.4.2020.
- VISK = Auli Hakulinen, Maria Vilkuna, Riitta Korhonen, Vesa Koivisto, Tarja Riitta Heinonen ja Irja Alho 2004: *Iso suomen kielioppi*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. – <http://scripta.kotus.fi/visk> 29.4.2020.

AINEISTOLÄHTEET:

- Kanerva, Juha 2019a: Miten SM-liigan finaalin kaltaisista tuomarimokista päästään eroon? Näin vastaa liigapomo: ”Globaalin keskustelun paikka”: kommentit. – *Ilta-Sanomat*. – <https://www.is.fi/sm-liiga/art-2000006094446.html> 29.4.2020.
- 2019b: SM-liiga pyysi Kärpiltä anteeksi seitsemännen finaaliottelun kohuttua tuomarivirhettä: kommentit. – *Ilta-Sanomat*. – <https://www.is.fi/sm-liiga/art-2000006094589.html> 29.4.2020.
- Koivunen, Tommi 2019: Tuliko jatkoerämaali karmean tuomarivirheen jälkeen? HPK:n Niclas Lucenius vastaili kieli keskellä suuta: ”Voi olla”: kommentit. – *Ilta-Sanomat*. – <https://www.is.fi/sm-liiga/art-2000006094048.html> 29.4.2020.
- Korhonen, Jarmo 2019: Kärppien valmentaja piti itseään petturina – näin hän kommentoi finaalin ratkaisusta tuomarivirhettä: kommentit – *Ilta-Sanomat*. – <https://www.is.fi/sm-liiga/art-2000006094523.html> 29.4.2020.
- Leppänen, Jelena 2019: Tuliko SM-kullan ratkaissut HPK:n maali ison tuomarivirheen jälkeen? Ismo Lehkonen kelasi tilanteen monta kertaa videolta: ”Valitettava totuus”: kommentit. – *Ilta-Sanomat*. – <https://www.is.fi/sm-liiga/art-2000006094400.html> 29.4.2020.